

DOI: [https://doi.org/10.31617/2.2026\(57\)05](https://doi.org/10.31617/2.2026(57)05)
УДК 658.62:005.52]:665.584.288**ЖАЛДАК Марина** <https://orcid.org/0000-0002-4490-8673>доктор філософії, доцент, доцент кафедри
товарознавства та митної справи
Державного торговельно-економічного
університетувул. Кіото, 19, м. Київ, 02156, Україна
m.zhaldak@knute.edu.ua**ПОЛІУГА Валентина** <https://orcid.org/0000-0001-7527-2236>к. т. н., доцент, доцент кафедри
товарознавства та митної справи
Державного торговельно-економічного
університетувул. Кіото, 19, м. Київ, 02156, Україна
v.poliuha@knute.edu.ua**МОКРОУСОВА Олена** <https://orcid.org/0000-0003-1943-8048>д. т. н., професор,
професор кафедри товарознавства
та митної справи
Державного торговельно-економічного
університетувул. Кіото, 19, м. Київ, 02156, Україна
o.mokrousova@knute.edu.ua**ZHALDAK Maryna** <https://orcid.org/0000-0002-4490-8673>PhD (Technical), Associate Professor,
Associate Professor at the Department
of Commodity Science and Customs Affairs
State University of Trade and Economics19, Kyoto St., Kyiv, 02156, Ukraine
m.zhaldak@knute.edu.ua**POLIUHA Valentyna** <https://orcid.org/0000-0001-7527-2236>PhD (Technical), Associate Professor,
Associate Professor at the Department
of Commodity Science and Customs Affairs
State University of Trade and Economics19, Kyoto St., Kyiv, 02156, Ukraine
v.poliuha@knute.edu.ua**MOKROUSOVA Olena** <https://orcid.org/0000-0003-1943-8048>Doctor of Sciences (Technical), Professor,
Professor of the Department of Commodity
Science and Customs Affairs
State University of Trade and Economics19, Kyoto St., Kyiv, 02156, Ukraine
o.mokrousova@knute.edu.ua**ТОВАРОЗНАВЧА ОЦІНКА
ГУБНИХ ПОМАД**

Проаналізовано асортимент косметичних товарів, включно з губними помадами. Наведено результати дослідження насиченості ринку вітчизняними та іноземними товарами, вимоги до якості губних помад. Розглянуто склад губних помад на відповідність чинному законодавству України. Дослідження базується на припущенні щодо доцільності застосування товарознавчої оцінки губних помад для встановлення рівня безпечності їх складу в перехідний період запровадження Технічного регламенту на косметичну продукцію. Методологічна база роботи охоплює загальнонаукові прийоми – від збору даних до їх логічного опрацювання і теоретичного синтезу. Графічне моделювання використано для інтерпретації та наочної демонстрації динамічних змін аналізованих показників. Встановлено, що у всіх досліджуваних зразках губних помад переважають компоненти, дозволені Технічним регламентом. У складі губної помади

**COMMODITY EXAMINATION
OF LIPSTICKS**

The article analyzes the range of cosmetic products, including lipsticks. The results of a study of the saturation of the market with domestic and foreign products are presented. The requirements for the quality of lipsticks are presented. The composition of lipsticks is studied for compliance with the current legislation of Ukraine. The study is based on the assumption of the feasibility of using a product evaluation of lipsticks to establish the level of safety of their composition during the transitional period of the introduction of the Technical Regulations on cosmetic products. The methodological basis of the study covers general scientific techniques – from data collection to their logical processing and theoretical synthesis. Graphical modeling was used to interpret and visually demonstrate dynamic changes in the analyzed indicators. It was found that all the lipstick samples tested contained components permitted by the Technical

Copyright © 2026. Автор(и). Це стаття відкритого доступу, яка розповсюджується на умовах ліцензії [Creative Commons Attribution License 4.0 \(CC-BY\) Міжнародна ліцензія](https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/)

торговельної марки *Patricia Ledo Classic* виявлено чотири небезпечні та заборонені складові, що ставить під сумнів безпечність продукту.

Regulations. Four dangerous and prohibited ingredients were found in the lipstick of the Patricia Ledo Classic brand, which casts doubt on the safety of the product.

Ключові слова: товарознавча оцінка, губна помада, показники якості, безпечність.

Keywords: commodity assessment, lipstick, quality indicators, safety.

JEL Classification: L15, L66.

Вступ

Губна помада історично залишається найбільш затребуваним елементом декоративної косметики, посідаючи центральне місце в щоденному ритуалі догляду мільйонів людей, проте сьогодні ставлення споживача до цього продукту трансформувалося, адже від нього очікують не лише насиченого пігменту та стійкості, а й абсолютної безпеки для здоров'я.

Актуальність дослідження губних помад зумовлена низкою факторів, що лежать на перетині хімічної промисловості, дерматології та екологічної відповідальності, де особливу увагу привертає кумулятивний ефект, спричинений безпосереднім контактом зі слизовою оболонкою рота. Оскільки людина протягом життя несвідомо споживає значну кількість продукту, виникає ризик накопичення в організмі навіть незначних концентрацій важких металів, наприклад свинцю чи кадмію, що може мати негативні наслідки для ендокринної системи. Водночас складність сучасних рецептур, які включають суміші восків, силіконів та синтетичних барвників для досягнення матових чи зволожувальних ефектів, вимагає ретельної перевірки на відповідність фактичного складу заявленому на етикетці. Такий контроль є необхідним для того, щоб бажаний візуальний ефект не досягався коштом безпеки споживача. Ситуація ускладнюється стрімким розвитком онлайн-торгівлі, що сприяє активному поширенню фальсифікату та товарів "сірого" ринку. Використання заборонених компонентів у таких засобах часто призводить до появи гострих алергічних реакцій та дерматитів у споживачів. Саме тому систематичний аналіз якості стає важливим інструментом для захисту здоров'я громадян та контролю ринку (Мережка та ін., 2019).

Сучасний тренд на *Clean Beauty* та екологічність спонукає науковців досліджувати ефективність натуральних альтернатив парабенам і нафтопродуктам, підтверджуючи екологічну чистоту сировини і допомагаючи формувати ринок безпечної та свідомої краси.

Праці багатьох вітчизняних та зарубіжних науковців присвячено дослідженням якості й асортименту косметичних товарів, включно з губними помадами. Передрій (2022) вивчав основні вимоги щодо безпеки косметичних засобів у країнах ЄС та Україні. Немченко та ін. (2022) зосередилися на аналізі основних тенденцій розвитку ринкового сегмента органічної косметики, до складу якої входить арганова олія. Артюх та ін. (2019) здійснювали оцінку якості та безпечності косметичних

засобів, зокрема й губних, для розробки практичних рекомендацій щодо вдосконалення системи технічного регулювання та ринкового нагляду за парфумерно-косметичними товарами. Також науковці розробили практичні рекомендації щодо свідомого вибору косметичних товарів та захисту споживачів.

Серед зарубіжних дослідників, які присвятили свої роботи вивченню косметичних засобів, варто зазначити *Nasni Naseri* та *Mohd Esa* (2025). У цих дослідженнях здійснено огляд косметичних засобів (у т. ч. губних помад), визначено основні тренди та поведінку споживачів. *Solanke et al.* (2025) розроблено склад натуральних губних помад на основі рослинних компонентів, зокрема пігментів пелюсток *Delonix regia*, кореня моркви, оливкової олії та плодів шикакай. Науковцями встановлено, що така формула мінімізує ризик побічних ефектів і забезпечує додатковий терапевтичний догляд: антибактеріальну, антиоксидантну та протизапальну дію. У праці *Sushmitha* (2024) проаналізовано вплив компонентів губної помади на здоров'я людини, зокрема, висвітлено ризики, пов'язані із вмістом важких металів. Особливу увагу приділено необхідності підвищення споживчої обізнаності щодо безпеки хімічного складу засобів. Зі свого боку, *Kumar* (2025) здійснив загальний огляд рослинної косметики, проаналізував ключові тенденції ринку, що стосуються рослинних косметичних засобів, а також склад та основні компоненти останніх.

Однак поміж зазначених робіт відсутні публікації, орієнтовані на дослідження якості губних помад та відповідності останніх чинним нормативним документам. Відтак, постає необхідність проведення комплексного наукового дослідження, спрямованого на аналіз компонентного складу губних помад, що реалізуються на ринку України.

Метою статті є висвітлення результатів товарознавчої оцінки губних помад, представлених на ринку України, та аналізу їхньої відповідності вимогам під час перехідного періоду впровадження Технічного регламенту на косметичну продукцію.

Висунуто наукову гіпотезу щодо доцільності застосування товарознавчої оцінки губних помад для встановлення рівня безпечності їхнього складу в перехідний період запровадження Технічного регламенту на косметичну продукцію.

У роботі використано матрицю *BCG* як стратегічний інструмент для обґрунтованого відбору об'єктів дослідження серед широкого асортименту губних помад. Використання цієї моделі дозволило сегментувати товари за відносною часткою ринку.

Відповідно до матриці визначено категорію "Дійні корови" (*Cash Cows*) як товари, що мають високу відносну частку на ринку, темпи зростання якого низькі або повільні. Вони є основою фінансової стабільності, оскільки генерують стабільний і значний прибуток, потребуючи при цьому мінімальних інвестицій на підтримку. Отриманий від них грошовий потік стратегічно використовується для

фінансування інших, більш ризикових або зростаючих категорій – "Зірок" та "Знаків питання".

Виокремлено категорію "Зірки" (*Stars*) як товари, що характеризуються високою часткою на ринку, який стрімко зростає. Вони є лідерами продажів у своїх динамічних нішах і мають величезний потенціал. Для утримання лідерських позицій та збереження конкурентоспроможності вони потребують значних і постійних інвестицій. Коли ринок насититься і зростання сповільниться, "Зірки" перетворяться на "Дійних корів".

Категорія "Знаки питання" (*Question Marks*) – це товари, що мають низьку частку на ринку, який швидко зростає. Їхнє майбутнє невизначене, тому вони й називаються "Знаками питання". Компанія повинна прийняти важливе стратегічне рішення: інвестувати в них, щоб перетворити на "Зірки", або мінімізувати втрати та вивести їх з асортименту.

Категорія "Собаки" (*Dogs*) – це товари, які мають низьку частку на ринку, що не зростає або навіть скорочується. Вони приносять мінімальний прибуток (або можуть генерувати збитки) і не мають значних перспектив розвитку. Стратегія щодо товарів категорії "Собаки" полягає або в мінімізації витрат на їх підтримку, або у повній ліквідації.

Для досліджень використано зразки губних помад, які реалізуються в найбільших торговельних мережах України (ТОВ "Епіцентр К", мережа магазинів "Єва", магазин "BROCARD", інтернет-магазин "ROZETKA"). Дослідження включали аналіз маркування досліджуваних зразків косметичних товарів (згідно з вимогами Закону України "Про захист прав споживачів" (1991) та ДСТУ ISO 22715:2019 "Косметична продукція. Пакування та маркування" (2019)) та оцінку якості за органолептичними показниками. Зовнішній вигляд, колір, покривну здатність та групу стійкості визначено візуально за температури навколишнього середовища (20 ± 2) °C та природного денного освітлення.

Склад зразків косметичних товарів та встановлення наявності недопустимих речовин досліджено шляхом аналізу маркування та відповідності вимогам Технічного регламенту на косметичну продукцію (Кабінет Міністрів України, 2022, 20 січня).

Основна частина статті складається з трьох розділів, пов'язаних між собою змістовно. У першому розділі наведено результати аналізу асортименту губних помад, що реалізуються на ринку України, у другому – проаналізовано вимоги до якості губних помад, у третьому – представлено результати оцінки якості та відповідності складу досліджуваних зразків губних помад Технічному регламенту на косметичну продукцію (Кабінет Міністрів України, 2022, 20 січня).

1. Класифікація та асортимент губних помад

Губна помада як багатокомпонентна система класифікується за низкою ознак, що визначають її споживчі властивості, технологію виробництва та цільове призначення.

Губна помада – це косметична продукція, яка призначена для нанесення на губи (Мережка та ін., 2019). В основу наукової класифікації губних помад покладено комплексний підхід, який враховує такі критерії: призначення, форма випуску та консистенція, склад і візуальний ефект на шкірі (*табл. 1*).

Таблиця 1

Класифікація губних помад

Критерій класифікації	Види губних помад	Функціональні та фізико-хімічні особливості
За призначенням	Гігієнічні	Не містять фарбників. Спрямовані на зволоження, живлення та захист від зовнішніх факторів
	Декоративні	Широка палітра кольорів. Призначені для надання губам певного відтінку та візуальної корекції
	Спеціальні	Містять лікувальні компоненти (антисептики) або SPF-фільтри для захисту від ультрафіолету
За стійкістю	Прості	Мають високий вміст воску та жирів. Легко видаляються, тримаються на губах 3–5 годин
	Стійкі	Містять леткі розчинники. Залишаються на губах до 8–12 годин, не залишають слідів при контакті
	Важкозмивні	Формують на губах тонку плівку. Потребують спеціальних засобів на олійній основі для демакіяжу
За візуальним ефектом	Матові	Висока концентрація пудри та пігменту. Відсутність блиску, глибокий насичений колір
	Атласні (сатинові)	Класична текстура. Мають помірний блиск, добре розгладжують поверхню губ
	Глянцеві	Містять велику кількість олій та полімерів для дзеркального ефекту
	Перламутрові	Містять синтетичну слюду або кристалічні частинки, що відбивають світло під різними кутами
За консистенцією	Тверді (стік)	Мають стабільну воскову структуру
	Рідкі/кремові	Наносяться аплікатором. Мають вищу концентрацію доглядових компонентів та полімерів

Джерело: власні дослідження авторів з використанням даних Мережка та ін. (2019).

Класифікація губних помад, представлена в *табл. 1*, базується на комплексному поєднанні їхнього функціонального призначення та фізико-хімічних властивостей. Зокрема, виділяють групу засобів, позбавлених пігментації, чия дія спрямована виключно на підтримання бар'єрної функції епідермісу та його гідратацію. Декоративні та спеціальні варіанти поєднують естетичну корекцію з додатковим захистом, наприклад від патогенної мікрофлори чи інсоляції.

Тривалість перебування пігменту на губах визначається складом основи: якщо класичні формули базуються на ліпідно-воскових компонентах, то продукти підвищеної витривалості містять леткі розчинники та плівкоутворювальні речовини. Це дозволяє пролонгувати дію засобу на декілька годин, проте потребує застосування двофазних розчинів для демакіяжу.

Фінішне покриття та текстура товару прямо залежать від балансу між сорбентами (пудрою) та рідкою фазою (оліями й полімерами).

Збільшення частки порошкоподібних інгредієнтів забезпечує глибокий колір без відблисків, тоді як введення синтетичної слюди або кристалічних часток дозволяє маніпулювати світловідбиттям під різними кутами. Агрегатний стан (від твердого стіка до крему) корелює зі способом нанесення та концентрацією доглядових полімерів у складі.

Окрім основної класифікації, в дослідженні якості губних помад виділено товари за цінovими сегментами – *Mass-market*, *Middle-market* та *Luxury*, оскільки вартість засобу безпосередньо корелює з якістю сировинної бази та безпекою використовуваних консервантів (*Епіцентр К* (б. д.), *EVA* (б. д.), *BROCARD* (б. д.), *ROZETKA* (б. д.)).

У бюджетному сегменті (*Mass-market*) виробники найчастіше використовують доступні похідні нафтопереробки, як-от парафін та мінеральні оливи, а також синтетичні компоненти, що підвищує ризик виявлення домішок важких металів у недорогих пігментах. Сегмент *Middle-market* пропонує збалансованіший підхід, де агресивні стабілізатори частково замінюються на лагідніші аналоги з додаванням натуральних екстрактів. Категорія *Luxury* базується на використанні високоочищених восків і натуральних олій, що відповідають сучасним стандартам екологічності. Такий розподіл дає змогу досліднику глибше проаналізувати хімічний склад кожного зразка та перевірити, чи дійсно висока ціна є гарантією чистоти інгредієнтів, чи вона відображає лише маркетингову цінність бренду, що робить цінову диференціацію вагомим інструментом для оцінки токсикологічних ризиків.

У результаті проведення комплексного статистичного дослідження косметичних товарів, що реалізуються на ринку України (ТОВ "Епіцентр К", ТОВ "РУШ" – мережа магазинів "Єва", ТОВ "БРОКАРД-УКРАЇНА" – магазин "BROCARD", ТОВ "РОЗЕТКА.УА" – інтернет-магазин "ROZETKA") встановлено частку засобів для губ у структурі відповідного асортименту (рис. 1).

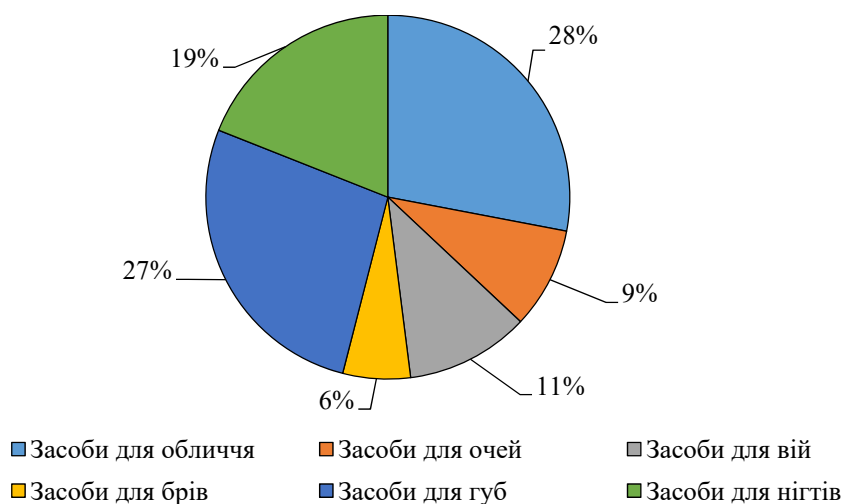

Рис. 1. Структура асортименту декоративної косметики

Джерело: побудовано авторами за даними онлайн-магазинів *Епіцентр К* (б. д.), *EVA* (б. д.), *BROCARD* (б. д.), *ROZETKA* (б. д.).

Узагальнений аналіз структури асортименту декоративної косметики, представлений на *рис. 1*, демонструє чітку концентрацію пропозиції на двох ключових сегментах макіяжу. Домінуючу позицію займають засоби для обличчя, відображаючи важливість і різноманіття тональних основ, пудр та коригувальних засобів. Практично рівну їм частку мають засоби для губ, що підкреслює високу популярність помад, блисків та олівців. Разом ці дві категорії формують більш ніж половину пропозиції. Третє місце за обсягом займає категорія засобів для нігтів.

Сегмент, пов'язаний із макіяжем очей, представлений засобами для вій та засобами для очей (тіні, підводки), помітно менший. Найменшу ж частку в асортименті займають засоби для брів. Отже, структура асортименту засвідчує пріоритетність товарів, орієнтованих на тон обличчя та губи, тоді як сегменти для очей та брів є найменш представленими.

Дослідження асортименту губних помад має стратегічне значення в загальній структурі декоративної косметики, оскільки ця категорія посідає друге місце за обсягом. Ця вагома частка забезпечує значний і стабільний обсяг продажів, що робить губні помади важливими для фінансової стійкості бізнесу. Крім того, помади є найбільш чутливими до модних тенденцій та трендів; вони є товаром імпульсного попиту і часто виступають як "недорога розкіш" (ефект помади).

На цьому етапі дослідження доцільним буде навести структуру асортименту губних помад за призначенням, стійкістю, візуальним ефектом та консистенцією.

На *рис. 2* представлено структуру асортименту губних помад за призначенням.

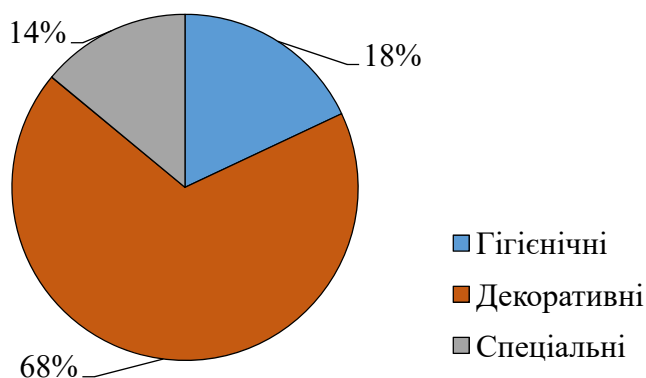

Рис. 2. Структура асортименту губних помад за призначенням

Джерело: побудовано авторами за даними онлайн-магазинів *Епіцентр К* (б. д.), *EVA* (б. д.), *BROCARD* (б. д.), *ROZETKA* (б. д.).

Аналіз структури асортименту губних помад за призначенням (*рис. 2*) свідчить про домінування декоративної косметики, яка займає найбільшу частку ринку. Ця категорія представлена широкою палітрою кольорів і спрямована на зміну відтінку та візуальну корекцію губ. Гігієнічні помади, що не містять барвників і забезпечують зволоження, живлення та захист від зовнішніх факторів, становлять менше ніж 20% загального обсягу. Найменший сегмент асортименту припадає на

спеціальні помади, до складу яких входять лікувальні компоненти або SPF-фільтри для захисту від ультрафіолетового випромінювання.

Проаналізуємо структуру асортименту губних помад за стійкістю (рис. 3).

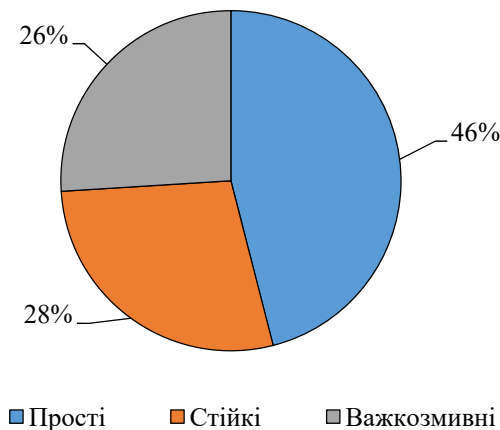

Рис. 3. Структура асортименту губних помад за стійкістю

Джерело: побудовано авторами за даними онлайн-магазинів *Епіцентр К* (б. д.), *EVA* (б. д.), *BROCARD* (б. д.), *ROZETKA* (б. д.).

Як бачимо з рис. 3, майже половину ринку займають прості помади на жировій основі, які зберігають колір до 5 годин. Майже вдвічі менша частка стійких засобів на основі летких розчинників, що забезпечують тривалість макіяжу до 12 годин. Найменший сегмент належить важкозмивним помадам, які утворюють на шкірі тонку плівку та потребують спеціальних засобів для видалення.

Результати аналізу структури асортименту губних помад за візуальним ефектом можна побачити на рис. 4.

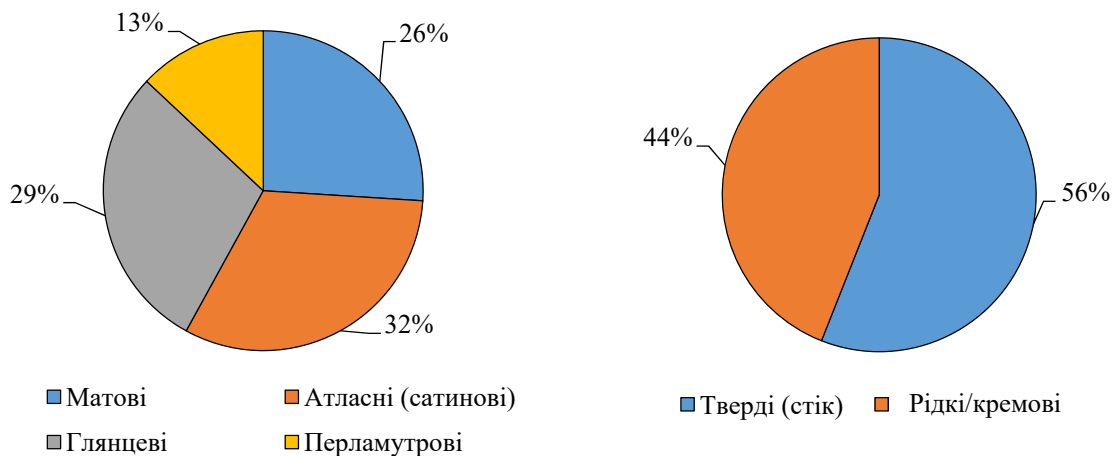

Рис. 4. Структура асортименту губних помад:
а) за візуальним ефектом, б) за консистенцією

Джерело: побудовано авторами за даними онлайн-магазинів *Епіцентр К* (б. д.), *EVA* (б. д.), *BROCARD* (б. д.), *ROZETKA* (б. д.).

Аналіз структури асортименту губних помад за візуальним ефектом (рис. 4, а) вказує на те, що найбільшу частку становлять атласні (сатинові) помади. Цей вид косметичних засобів характеризується класичною текстурою та помірним блиском, що забезпечує візуальне розгладження поверхні губ. Друге місце в асортименті посідають глянцеві помади, які завдяки вмісту великої кількості олій та полімерів створюють інтенсивний дзеркальний ефект. Матові помади, що вирізняються високою концентрацією пудри та насиченим кольором без блиску, за представленістю дуже близькі до попереднього сегмента. Найменший сегмент асортименту припадає на перламутрові помади, вони містять кристалічні частинки або синтетичну слюду для відбиття світла під різними кутами.

Розподіл, наведений на рис. 4, б, свідчить про домінування традиційних форм випуску, де тверді помади у формі стіка займають більш ніж половину загального обсягу ринку. Ця категорія товарів характеризується стабільною восковою структурою та є найбільш поширеною завдяки зручності у використанні. Частка рідких та кремкових помад, які наносяться спеціальним аплікатором, трохи менша. Такі засоби зазвичай вирізняються вищою концентрацією полімерів та активних доглядових компонентів у своєму складі.

У результаті дослідження асортименту губних помад найбільших торговельних мереж в Україні визначено найпопулярніші торговельні марки та їх частку (рис. 5).

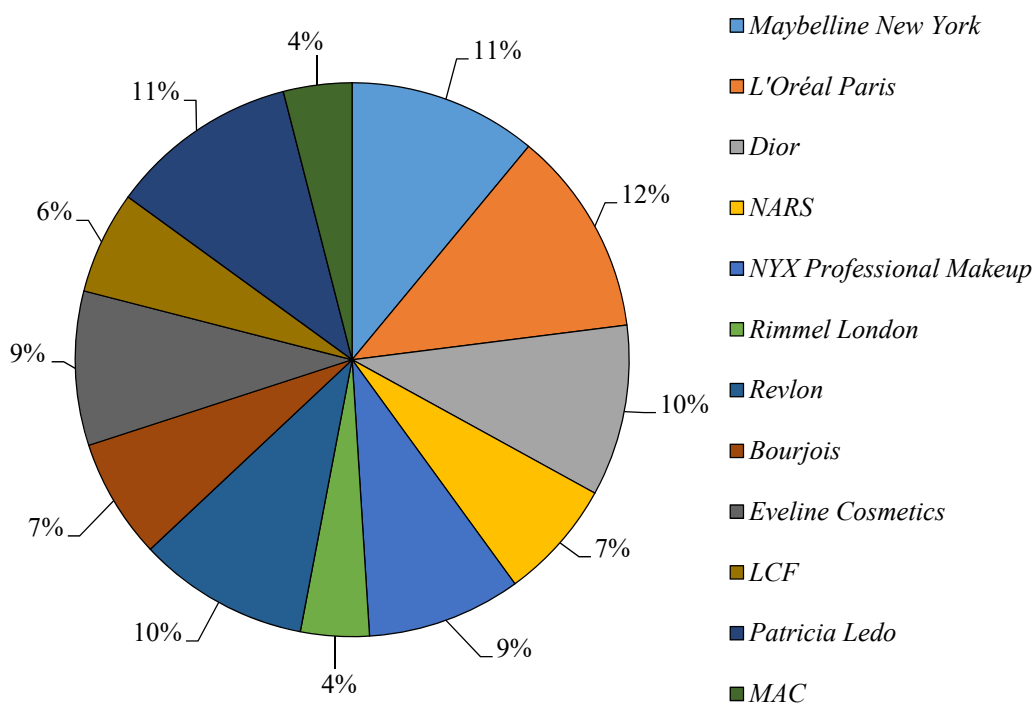

Рис. 5. Структура асортименту губних помад за торговельними марками

Джерело: побудовано авторами за даними онлайн-магазинів Епіцентр К (б. д.), EVA (б. д.), BROCARD (б. д.), ROZETKA (б. д.).

За підсумками аналізу *рис. 5* встановлено, що асортимент губних помад є досить висококонкурентним та фрагментованим – частки брендів коливаються в діапазоні від 4 до 12%. Найбільшу частку в асортименті займає бренд *L'Oréal Paris*, за ним йдуть *Maybelline New York* та *Patricia Ledo*. Значну присутність також мають *NYX Professional Makeup* та *Eveline Cosmetics*. У середньому сегменті, з часткою від 7% до 9%, представлені такі бренди, як *Rimmel London*, *Clinique*, *Revlon* та *Dior*, а також *LCF*. Найменшу частку в досліджуваному асортименті займають одразу два бренди: *NARS* та *MAC*. Отже, ринок характеризується відсутністю абсолютного лідера, що забезпечує споживачам широкий вибір.

За результатами аналізу асортименту губних помад та для стратегічного планування розроблено матрицю *BCG* для зазначеного товару (*рис. 6*).

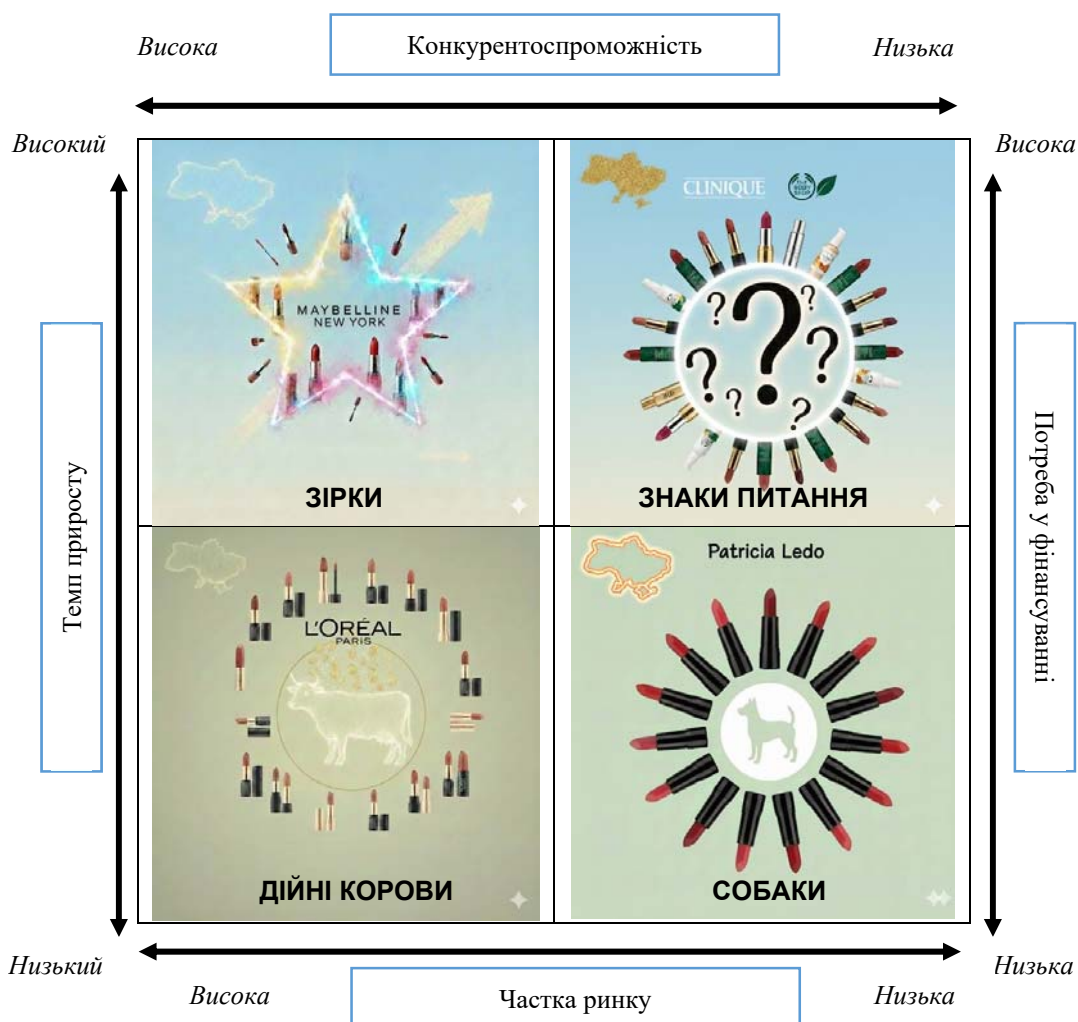

Рис. 6. Матриця *BCG* торговельних марок губних помад

Джерело: побудовано авторами за даними онлайн-магазинів *Епіцентр К* (б. д.), *EVA* (б. д.), *BROCARD* (б. д.), *ROZETKA* (б. д.).

Категорія товарів "Зірки" (*Stars*) характеризується високою часткою на ринку з високим зростанням. Ці товари є лідерами, що швидко розвиваються, зокрема рідкі матові та глянцева помади (наприклад лінійки *Maybelline New York* або *MAC*). Стратегічні рекомендації для них полягають у продовженні агресивного маркетингу, розширенні кольорової гами та інноваційних формул, щоб максимізувати зростання до уповільнення ринку, оскільки вони потребують значних інвестицій для утримання лідерства.

Категорія товарів "Дійні корови" (*Cash Cows*) займають позицію високої частки на ринку з низьким зростанням. Вони представлені такими продуктами, як класичні кремові помади в стіку (*Revlon, L'Oréal Paris*). Ці продукти є генераторами стабільного прибутку, не потребують великих інвестицій і використовуються для фінансування "Зірок" та "Знаків питання". Рекомендована стратегія – мінімізувати інвестиції та підтримувати присутність на полицях.

Категорія товарів "Знаки питання" (*Question Marks*) мають низьку частку на ринку з високим зростанням, наприклад лінійки помад на рослинній основі *Zero Waste* від нових ТМ або нішеві лінійки *Clinique*. Ці продукти є ризикованими, але мають потенціал стати "Зірками"; вони потребують значних інвестицій. Стратегічна рекомендація полягає у вирішенні: інвестувати, щоб збільшити частку ринку, або відмовитися, якщо потенціал не виправдається.

Категорія товарів "Собаки" (*Dogs*) має низьку частку на ринку із слабкою динамікою зростання, наприклад застарілі відтінки/лінійки (*LCF, Patricia Ledo*). Вони зазвичай не приносять значного прибутку, і стратегічно рекомендується поступово виводити їх з асортименту, щоб звільнити ресурси та місце на полиці для більш прибуткових продуктів.

Аналіз класифікації, асортименту та *BCG*-аналіз губних помад як їх складової частини дозволяє зробити чіткий висновок про стратегічний підхід до управління товарним портфелем, підкреслюючи необхідність балансу між інноваціями та фінансовою стабільністю. Губні помади є однією з ключових, високомаржинальних та найбільш динамічних категорій у портфелях брендів. Асортимент помад постійно еволюціонує, включаючи широкий спектр формул (кремові, матові, рідкі, глянцева), фінішів (сатин, шимер) та властивостей (стійкі, зволожувальні), що дає змогу задовольнити мінливі споживчі тренди та забезпечити присутність бренду в усіх стратегічно важливих ринкових сегментах.

3. Вимоги до безпечності губних помад в Україні

Губна помада є одним із найпоширеніших продуктів декоративної косметики, що характеризується тривалим і безпосереднім контактом зі шкірою та слизовими оболонками. Особливістю цього засобу є високий ризик перорального потрапляння його компонентів в

організм людини, що висуває жорсткі вимоги до токсикологічної безпеки та хімічного складу.

Згідно з Технічним регламентом на косметичну продукцію (Кабінет Міністрів України, 2022, 20 січня) критерії безпечності включають контроль вмісту важких металів (свинцю, миш'яку, ртуті тощо) для виключення токсикологічних ризиків. Окрім того, на пакованні має зазначатися список інгредієнтів. Списку повинен передувати термін "інгредієнти" або "склад". Під інгредієнтом слід розуміти будь-яку речовину або суміш, призначену для використання в косметичній продукції в процесі її виробництва. Документ чітко регламентує список речовин, заборонених для використання в косметичній продукції, та перелік речовин, дозволених для використання у косметичній продукції з урахуванням певних обмежень.

Товарознавча оцінка зразків губних помад з урахуванням вимог нормативних документів (ДСТУ 4774:2007, 2009; ДСанПіН 2.2.9.027-99, 1999) ґрунтується на аналізі маркування (торговельна марка, країна-виробник, адреса виробника, назва товару, клас, маса, дата виробництва, номер партії, термін зберігання, застережні заходи та інформація, інструкція з використання) та дослідженні органолептичних показників (зовнішній вигляд, колір, запах, покривна здатність, група стійкості помади, конструктивні особливості пеналу, здатність утримання на губах протягом певного часу).

Враховуючи, що значну частку в косметичній продукції посідають складники у вигляді хімічних сполук, речовин та інгредієнтів, доцільно долучати до оцінки безпечності косметичної продукції вимоги Технічного регламенту щодо безпечності хімічної продукції (Кабінет Міністрів України, 2024, 23 липня). Вимоги зазначеного регламенту висувають рекомендації до постачальників продукції для косметичних товарів та описове інформування споживача про вміст певних хімічних сполук та їхній рівень безпеки.

У сучасному економічному просторі вимоги до безпечності губних помад виступають не лише гарантом безпеки, а й важливим фактором конкурентоспроможності на міжнародному рівні. Порівняльний аналіз стандартів України та Європейського Союзу є стратегічно важливим етапом гармонізації вітчизняного законодавства з європейськими нормами, зокрема з Регламентом (ЄС) № 1223/2009 (*Regulation (EC) № 1223/2009, 2009*).

Уніфікація підходів до оцінки відповідності, маркування та методів лабораторних випробувань дозволяє усунути технічні бар'єри в торгівлі та забезпечити українському споживачеві доступ до продуктів, що відповідають найвищим світовим критеріям безпеки (*табл. 2*).

Особлива увага в регуляторній політиці України та ЄС приділяється специфіці застосування губних помад, оскільки їх прямиий контакт

зі слизовою оболонкою зумовлює ризик часткового перорального потрапляння компонентів в організм. Через це Регламент (Кабінет Міністрів України, 2022, 20 січня) встановлює значно жорсткіші вимоги до чистоти інгредієнтів, зокрема пігментів та барвників, порівняно з іншими категоріями косметики, як-от лаки для нігтів чи засоби для волосся. Використання мінеральних та синтетичних барвників суворо лімітується за вмістом домішок важких металів та сторонніх хімічних сполук, що гарантує відсутність токсичного впливу на травну систему та загальний стан здоров'я споживача.

Таблиця 2

Критерії відповідності губних помад Технічному регламенту (2022)

Сфера вимог	Деталізація вимог згідно з Регламентом	Значення для якості
Система контролю безпеки	Обов'язкова наявність Звіту про безпеку (CPSR) та досьє на продукт (PIF)	Гарантує, що кожен компонент пройшов токсикологічну експертизу перед продажем
Інгредієнтний склад	Суворе дотримання "позитивних" та "негативних" списків (Додатки II–VI)	Виключає використання свинцю, кадмію, певних парабенів та несанкціонованих барвників
Умови виробництва	Обов'язкова відповідність стандарту ISO 22716 (GMP) – належна виробнича практика	Унеможливорює мікробіологічне забруднення та гарантує стабільність рецептури в кожній партії
Маркування (мова та зміст)	Написи виключно українською мовою. Обов'язкова назва, адреса відповідальної особи, термін придатності	Забезпечує право споживача на отримання зрозумілої інформації про продукт
Номенклатура складу	Перелік інгредієнтів за міжнародною системою INCI	Дозволяє алергікам чітко ідентифікувати небажані компоненти в складі будь-якої помади
Термін придатності	Впровадження символу PAO (відкрита баночка) для продуктів зі строком придатності > 30 міс.	Визначає період, протягом якого помада залишається безпечною після порушення герметичності
Державний нагляд	Перехід від попередньої сертифікації до ринкового нагляду та нотифікації	Органи контролю можуть оперативно вилучати небезпечні партії з полиць магазинів

Джерело: власні дослідження авторів з використанням Технічного регламенту (Кабінет Міністрів України, 2022, 20 січня).

Одночасно з безпечністю хімічного складу сучасна нормативна база акцентує на етичності виробничого процесу. Чинний Регламент (Кабінет Міністрів України, 2022, 20 січня) забороняє тестування косметичних товарів та їх інгредієнтів на тваринах, стимулюючи перехід до інноваційних альтернативних методів. Зокрема, широкого застосування набули методи *in vitro* (на культурах клітин) та *in silico* (комп'ютерне моделювання), що не лише відповідає глобальним етичним стандартам, а й забезпечує високу точність результатів оцінки токсичності та подразнювальної дії. Такий підхід робить губну помаду продуктом, що поєднує в собі технологічну безпеку та гуманістичні цінності виробництва.

Важливим аспектом контролю якості є також критерії обґрунтованості маркетингових заяв (*Claims*), які виробник зазначає на пакованні. Згідно з європейськими та новими українськими нормами будь-яка характеристика продукту, наприклад "зволоження протягом 24 годин", "гіпоалергенно" або "містить вітамін Е", не може бути суто

рекламним ходом. Кожне таке твердження повинно бути підкріплене вагомими науковими доказами – результатами клінічних досліджень або лабораторних випробувань, що зберігаються в досьє продукту (*Product Information File*). Це забезпечує прозорість ринку, захищає споживача від дезінформації та гарантує, що заявлені функціональні властивості помади дійсно відповідають її реальному впливу на шкіру губ.

Слід зазначити, що під час перехідного періоду впровадження Технічного регламенту на косметичну продукцію (Кабінет Міністрів України, 2022, 20 січня) до 3 серпня 2026 р. функціонування ринку косметичної продукції в Україні здійснюється в режимі паралельної дії двох регуляторних моделей. Перша, традиційна модель, застосовується до товарів, введених в обіг до 3 серпня 2024 р. або протягом перехідного періоду, і базується на нормах Закону України № 2736-VI "Про загальну безпечність нехарчової продукції" (2010) та галузевих стандартах, зокрема ДСТУ 4774:2007 "Вироби косметичні для макіяжу на жировосковій основі. Загальні технічні умови" (2009), основна увага в яких (за умов непролонгованої чинності) зосереджена на вимогах до фізико-механічних та органолептичних показників продукції на жировосковій основі. Також функціонує європейська модель, регламентована Технічним регламентом на косметичну продукцію (2022), що гармонізований із Регламентом ЄС № 1223/2009 (*Regulation (EC) № 1223/2009*, 2009). Цей підхід змінює акцент із перевірки параметрів кінцевого товару на забезпечення безпечності інгредієнтного складу на етапі розробки, а також посилює відповідальність виробника через обов'язкову систему нотифікації. Така правова ситуація вимагає від виробників та експертів одночасного врахування вимог обох систем для гарантування високої якості та безпечності продукції.

Комплексний підхід щодо застосування двох моделей із широким спектром нормативних вимог у перехідний період дозволяє поєднувати принципи традиційного контролю готових товарів з новими вимогами до безпеки інгредієнтів та стандартів належної виробничої практики (ДП "УкрНДНЦ", 2015), забезпечуючи безперервний захист прав споживачів до повного переходу на європейську модель регулювання.

Отже, перехідний період спрямований на адаптацію до вимог Технічного регламенту (Кабінет Міністрів України, 2022, 20 січня) як до ключових щодо безпеки споживачів, оскільки губна помада контактує зі слизовою оболонкою. Комплексна перевірка виробництва косметичної продукції за принципами *GMP* та нормами *INCI* зорієнтована на забезпечення ринку якісними товарами за принципами гармонізації з європейськими нормами.

3. Товарознавча оцінка та рівень безпечності губних помад

На тлі стрімкого зростання ринку губних помад оцінка споживчих властивостей та безпечності є важливим етапом. Споживач очікує від косметики не лише ефективності та задоволення від використання,

але й гарантії того, що її застосування не завдасть шкоди здоров'ю. Саме тому всебічне дослідження губних помад, що включає як перевірку їхніх органолептичних показників, так і ретельну оцінку складу на наявність потенційно небезпечних, алергенних чи заборонених інгредієнтів, є необхідною умовою для забезпечення довіри до товарів та захисту громадського здоров'я відповідно до чинних регуляторних вимог.

Враховуючи результати аналізу асортименту та матриці BCG губних помад, для дослідження обрано зразки таких торговельних марок (ТМ): зразок № 1 – ТМ *Maybelline New York* (США); зразок № 2 – ТМ *L'Oréal Paris* (Франція); зразок № 3 – ТМ *Clinique* (США); зразок № 4 – ТМ *Patricia Ledo* (Китай).

Зразки позиціонуються виробниками за складом як декоративні, сатинові, тверді. Дослідження включало чотири етапи: аналіз маркування, органолептичну оцінку та відповідність складу досліджуваних зразків вимогам Технічного регламенту на косметичну продукцію (Кабінет Міністрів України, 2022, 20 січня).

Отримані результати (табл. 3) свідчать про відповідність зразків губних помад вимогам Закону України "Про захист прав споживачів" (1991). На пакованні зазначено назву та торговельну марку, виробника та його адресу, склад, призначення, умови використання, масу, дату виготовлення, термін придатності та умови зберігання.

Таблиця 3

Аналіз маркування зразків губних помад

Показник	Зразок			
	№ 1	№ 2	№ 3	№ 4
ТМ	<i>Maybelline New York</i>	<i>L'Oréal Paris</i>	<i>Clinique</i>	<i>Patricia Ledo</i>
Країна-виробник	США	Франція	США	Китай
Адреса виробника	10, Hudson Yards, New York, NY, United States	41, rue Martre, 92117 Clichy Cedex, France	767, 5th Avenue, New York, NY, 10153, United States	Відсутня
Назва товару	Губна помада			
Клас	Мідл-маркет	Мідл-маркет	Селективна (люксова)	Мас-маркет
Маса, г	5.0	4.5	3.9	3.5
Дата виробництва	18.10.2024	08.03.2024	19.07.2024	Відсутня
Номер партії	423	105	307	
Термін зберігання	36 місяців			
Застережні заходи та інформація (за потреби)	Не використовувати після закінчення терміну придатності		Відсутні	
Інструкція з використання (за потреби)	Нанесіть губну помаду легкими рухами, починаючи з центру верхньої губи та рухаючись до її контурів. Після цього нафарбуйте нижню губу від куточка до куточка. Для легкого, напівпрозорого покриття наносьте помаду подушечками пальців			Відсутня

Джерело: власні дослідження авторів з використанням Закону України "Про захист прав споживачів" (1991).

Аналіз маркування чотирьох зразків губних помад (див. табл. 3) демонструє значні відмінності в повноті інформації, що надається споживачеві, включаючи не лише основні дані, але й застережні заходи та інструкцію з використання. Зразки *Maybelline New York* (США) та *L'Oréal Paris* (Франція) належать до мідл-маркету (ціновий діапазон 450–1100 грн), тоді як *Clinique* (США) є представником селективного (люксового) класу (ціновий діапазон 1300 грн і більше). Зразок *Patricia Ledo* належить до мас-маркету (ціновий діапазон 120–350 грн) і виробляється в Китаї.

Основні дані щодо походження та відстеження є повними для зразків *Maybelline New York*, *L'Oréal Paris* та *Clinique*. Всі вони мають чітко вказану адресу виробника, дату виробництва та номер партії. Їхня маса варіюється від 3.9 до 5 г, а термін зберігання становить 36 місяців.

Зразок *Patricia Ledo* (№ 4) має неповне маркування. У ньому відсутні дані про адресу виробника, дату виробництва, номер партії та термін зберігання. Щодо додаткової інформації, то застережні заходи вказані лише на помадах *Maybelline New York* та *L'Oréal Paris*, а в решти зразків ця інформація відсутня. Інструкція використання детально описана у зразків *Maybelline New York* та *L'Oréal Paris*, але також відсутня на маркуванні *Patricia Ledo*.

Отже, зразки *Maybelline New York* та *L'Oréal Paris* надають найбільш повне маркування. У зразка *Patricia Ledo* відсутні ключові дані про виробництво, термін придатності та відстеження, що суттєво ускладнює контроль за якістю та безпечністю товарів.

Результати дослідження за органолептичними показниками представлено у табл. 4.

З урахуванням низки нормативних вимог (Технічний регламент на косметичну продукцію (Кабінет Міністрів України, 2022, 20 січня), ДСТУ 4774:2007 (2009), ДСанПіН 2.2.9.027-99 (1999), Технічний регламент щодо безпечності хімічної продукції (Кабінет Міністрів України, 2024, 23 липня)) під час дослідження проведено комплексну оцінку органолептичних показників губних помад, у т. ч. їхнього зовнішнього вигляду, кольору, запаху, конструкції пеналу та тривалості утримання на губах. Візуальні параметри та колір зафіксовано за стандартної температури (20 ± 2) °C при природному освітленні, а особливості запаху визначено органолептично. Покривну здатність та групу стійкості встановлено шляхом аналізу кожного мазка, зокрема за їх однорідністю та відсутністю крупинок. Стійкість губних помад визначали шляхом візуальної оцінки, зважаючи на такі критерії:

- проста помада дає жирний мазок, який легко стирається, дуже фарбує палець;
- стійка помада дає нежирний мазок, який не стирається, майже не фарбує палець;
- важкозмивна помада за жирністю, стиранням мазка і фарбуванням подушки пальця займає проміжне місце між простою і стійкою помадами.

Таблиця 4

Товарознавча оцінка губних помад за органолептичними показниками

Показник	Зразок			
	№ 1	№ 2	№ 3	№ 4
Зовнішній вигляд	Поверхня зразка – декоративне гравіювання, рівномірно забарвлена, матова	Поверхня зразка – декоративне гравіювання, рівномірно забарвлена, має блиск	Поверхня зразка – декоративне гравіювання, рівномірно забарвлена, матова	Поверхня зразка – декоративне гравіювання, рівномірно забарвлена, має блиск
Колір	340 <i>Blushed Rose</i> , "Рожева троянда"	265 <i>Rose Pearl</i> , "Рожева перлина"	10 <i>Punch Pop</i> , "Вибух"	346 <i>Rouge Determination</i> , "Рожева рішучість"
Запах	Властивий помаді, не досить відчутний	Властивий помаді, не досить відчутний	Приємний, солодкуватий, ледь відчутний	Приємний, солодкий, ледь відчутний, властивий помаді
Покривна здатність	Відмінна, структура гомогенна, покрив рівний, однорідний			Добра якість покриття з рівномірним розподілом, мінімальна наявність недиспергованих частинок
Група стійкості помади	Стійка	Стійка	Проста	Проста
Конструктивні особливості пеналу	Помада міцно закріплена в пеналі, вільно переміщується, край корпусу не зрізає стрижня			
Здатність утримання на губах протягом певного часу	Не втрачає насиченості кольору протягом декількох годин, не стікає, не подразнює слизової оболонки			Має низьку стійкість і швидко зникає при прийомі їжі. Не розтікається та не подразнює слизової оболонки

Джерело: власні дослідження авторів.

Згідно з *табл. 5* усі зразки мають декоративне гравіювання та рівномірно забарвлену поверхню, проте зразки № 1 та № 3 мають матовий фініш, а № 2 – блиск. Запах у всіх помад є властивим, з переважно слабко відчутними або приємними солодкуватими нотами. За показником покривної здатності зразки № 1, № 2 та № 3 продемонстрували відмінні результати з гомогенною структурою та рівним, однорідним покривом. Зразок № 4 характеризується мінімальною наявністю недиспергованих частинок. Найвагоміші відмінності спостерігаються у групі стійкості. Помади № 1 та № 2 класифіковані як стійкі, оскільки не втрачають насиченості кольору протягом декількох годин, не стікають і не подразнюють слизової оболонки. Зразки № 3 та № 4 належать до простих помад, при цьому зразок № 4 має низьку стійкість та швидко зникає при прийомі їжі, хоча, як і інші, не розтікається та не чинить подразнювальної дії. Усі помади мають схожі конструктивні особливості, міцно закріплені в пеналі, але вільно переміщуються.

На останньому етапі дослідження здійснювався аналіз маркування складу зразків губних помад на наявність недопустимих компонентів та відповідність Технічному регламенту на косметичну продукцію (Кабінет Міністрів України, 2022, 20 січня) (*табл. 5*).

Таблиця 5

Відповідність складу губних помад

Зразки	Склад
Зразок № 1	Ланолінова олія, олеїл ерукат, дилінолеат димеру гідрогенізованої рицинової олії, ацетильований ланолін, олія насіння кунжуту, <i>петролатум</i> , мікрокристалічний віск, бджолиний віск, <i>парафін</i> , синтетичний віск, дистеардимоніум гекторит, токоферолу ацетат, кросполімер вінілдиметикону, алюміна, пентаеритритил тетра-ді-т-бутил гідроксигідроциннамат, пентаеритритил тетраізостеарат, полігідроксистерінова кислота, кальцій-алюміній боросилікат, олія ши (каріте), синтетичний фторфлогопіт, <i>ізобутил акрилат</i> , силіка, <i>бензиловий спирт</i> , мед, <i>гексил циннамал</i> , оксид олова, <i>метил 2-октиноат</i> , <i>кумарин</i> , <i>лімонен</i> , кальцій-натрій боросилікат, <i>поліетилентерефталат</i> , <i>анісовий спирт</i> , гідроксид алюмінію, <i>сополімер акрилатів</i> , диметикон, <i>ароматизатор</i> , слюда, <i>CI 77891 (білий пігмент)</i> , <i>CI 77491 (червоний пігмент)</i> , <i>CI 77492 (жовтий пігмент)</i> , <i>CI 77499 (чорний пігмент)</i> , <i>CI 45410 (червоний пігмент)</i> , <i>CI 15850 (червоний пігмент, 7)</i> , <i>CI 45380 (червоний барвник, 22)</i> , <i>CI 15985 (жовтий барвник, 6)</i> , <i>CI 19140 (жовтий барвник, 5)</i> , <i>CI 42090 (блакитний барвник)</i> , <i>CI 75470 (червоний пігмент)</i>
Зразок № 2	Ланолінова олія, олеїл ерукат, ацетильований ланолін, дилінолеат димеру гідрогенізованої рицинової олії, олія насіння кунжуту, <i>петролатум</i> , мікрокристалічний віск, бджолиний віск, <i>парафін</i> , синтетичний віск, арганова олія, дистеардимоніум гекторит, кросполімер вінілдиметикону/метикону сілсеквіоксану, пентаеритритил тетра-ді-т-бутил гідроксигідроциннамат, синтетичний фторфлогопіт, пентаеритритил тетраізостеарат, полігідроксистерінова кислота, токоферолу ацетат, кальцій-алюміній боросилікат, алюміна, <i>гераніол</i> , кальцій-натрій боросилікат, силіка, гідроксид алюмінію, <i>бензиловий спирт</i> , <i>гексил циннамал</i> , <i>гідроксицитронелаль</i> , токоферол, оксид олова, <i>метил 2-октиноат</i> , <i>каніфоль</i> , силікат магнію, цитрат гідрогенізованих пальмових гліцеридів, соєва олія, каолін, <i>ароматизатор</i> , <i>CI 77891 (білий пігмент)</i> , <i>CI 77491 (червоний пігмент)</i> , <i>CI 77492 (жовтий пігмент)</i> , <i>CI 77499 (чорний пігмент)</i> , слюда, <i>CI 15850 (червоний пігмент, 7)</i> , <i>CI 45410 (червоний пігмент)</i> , <i>CI 15985 (жовтий барвник, 6)</i> , <i>CI 19140 (жовтий барвник, 5)</i> , <i>CI 42090 (блакитний барвник)</i> , <i>CI 15850 (червоний пігмент, 6)</i> , <i>CI 45380 (червоний барвник, 22)</i> , <i>CI 17200 (червоний барвник, 33)</i> , <i>CI 75470 (червоний пігмент)</i> , <i>CI 77742 (фіолетовий пігмент)</i>
Зразок № 3	Олія насіння рицини звичайної, діізостеарил малат, триоктилдодецил цитрат, ланолінова олія, каприловий/каприновий тригліцерид, віск канделільський, ізостеарат сукцинат рицинової олії, силіка, октилдодеканоол, озокерит, синтетичний віск, біс-дигліцерил поліациладипат-2, гідрогенізований полідецен, етилгексил пальмітат, екстракт зародків пшениці звичайної, екстракт плодів оливи європейської, екстракт висівок пшениці звичайної, мікрокристалічний віск, масло насіння мурумуру, олія кісточок абрикоса, масло ши, холестерол, екстракт ячменю дворядного, керамід NG, пальмітинова кислота, сквалан, лаурил РСА, гліколь диметакрилат, лінолева кислота, токоферолу ацетат (вітамін Е), гліцерил стеарат, олеїнова кислота, бутиленгліколь, тетрагексилдецил аскорбат, натрію гіалуронат, калію сульфат, силіка диметил силілат, <i>барію сульфат</i> , пентаеритритил тетра-ді-т-бутил гідроксигідроциннамат, гідроксид алюмінію, <i>феноксетанол</i> , каприліл гліколь, гексилен гліколь, слюда, <i>CI 77891 (білий пігмент)</i> , <i>CI 77491 (червоний пігмент)</i> , <i>CI 77492 (жовтий пігмент)</i> , <i>CI 77499 (чорний пігмент)</i> , <i>CI 77163 (білий пігмент)</i> , <i>CI 42090 (блакитний барвник)</i> , <i>CI 75470 (червоний пігмент, 22)</i> , <i>CI 45380 (червоний барвник, 28)</i> , <i>CI 45410 (червоний барвник, 30)</i> , <i>CI 73360 (червоний барвник)</i> , <i>CI 17200 (червоний барвник, 33)</i> , <i>CI 15850 (червоний барвник, 6)</i> , <i>CI 15850 (червоний барвник, 7)</i> , <i>CI 19140 (жовтий барвник, 5)</i> , <i>CI 15985 (жовтий барвник, 6)</i>
Зразок № 4	Діізостеарил малат, цетилетилгексаноат, біс-дигліцерил поліациладипат-2, етилгексил-пальмітат, поліетилен , полібутен, пентаеритритилтетраізостеарат, синтетичний віск, стеарилдиметикон, токоферилацетат (вітамін Е), поліпропілен , тридецил тримелітат, <i>феноксетанол</i> , диметил силілат діоксиду кремнію, фітостерил або октилдодециллауроилглютамат, <i>віддушка парфумерна</i> , олія білого лімантесу, лецитин, полігідроксистерінова кислота, ізопропілміристат, ізостеаринова кислота, полігліцерил-3 полірицинолеат, <i>CI 77492 (жовтий пігмент)</i> , <i>CI 15850 (червоний пігмент)</i> , <i>CI 77891 (білий пігмент)</i> , <i>CI 42090 (блакитний барвник)</i> , <i>CI 77491 (червоний пігмент)</i>

Примітка: курсивом виділено перелік речовин, використання яких допускається в певних межах (посилання на регламент); **жирним шрифтом** виділено перелік речовин, до яких з 2031 р. висуватимуться певні вимоги Технічного регламенту щодо безпеки хімічної продукції (Кабінет Міністрів України, 2024, 23 липня).

Джерело: власні дослідження авторів.

Аналізуючи інформацію, наведену в *табл. 6*, варто зазначити, що зразки № 1 та № 2 мають схожу основу на ланоліновій олії, олеїл ерукаті, восках (бджолиний, мікрокристалічний, синтетичний) та петролатумі, формуючи класичну формулу.

Зразок № 2 вирізняється додаванням арганової олії.

Зразок № 3 є багатокомпонентною формулою, збагаченою великою кількістю натуральних олій та рослинних екстрактів (наприклад олія ши, екстракт оливи), що вказує на виражені доглядові властивості.

Зразок № 4 базується на синтетичних емоліентах (діізостеарил малат, цетилетилгексаноат) та полімерах (поліетилен, полібутен), що забезпечує високу стійкість і гладкість покриття.

Наведемо дослідження маркування складу губних помад на відповідність Технічному регламенту на косметичну продукцію (Кабінет Міністрів України, 2022, 20 січня) та Технічному регламенту щодо безпечності хімічної продукції (Кабінет Міністрів України, 2024, 23 липня) (*рис. 7*).

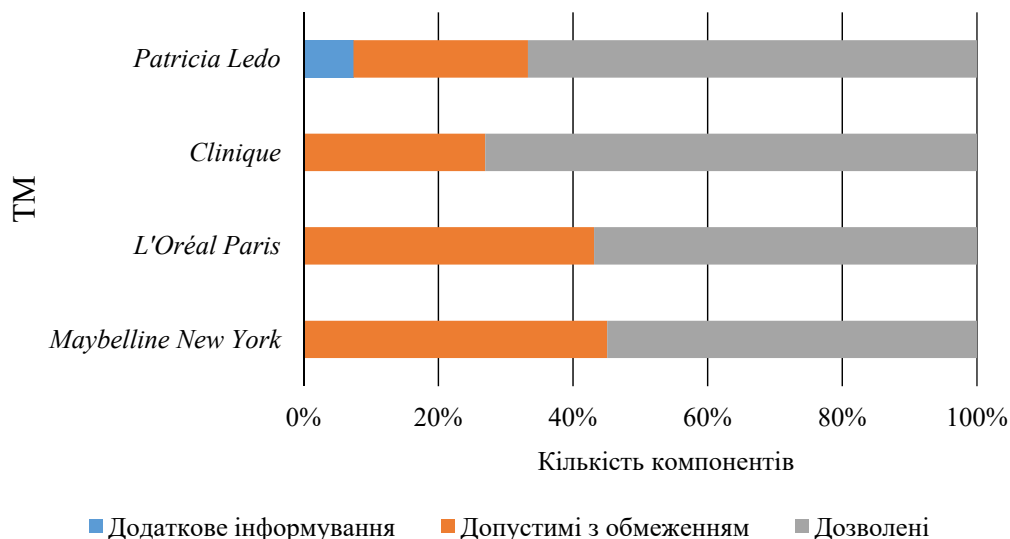

Рис. 7. Особливості компонентного складу досліджуваних торговельних марок губних помад

Джерело: власні дослідження авторів.

Аналіз структури компонентного складу (*рис. 7*) свідчить, що найбільш безпечною є продукція ТМ *Clinique*, де частка дозволених компонентів є найвищою і становить 73%, а решта 27% – з обмеженим використанням. У губних помадах ТМ *L'Oréal Paris* та ТМ *Maybelline New York* спостерігається майже ідентичний розподіл: частка дозволених складників становить відповідно 57% та 55%, тоді як на компоненти з обмеженнями припадає 43% та 45% складу відповідно. Особливої уваги потребує аналіз складу губної помади ТМ *Patricia Ledo*, в якій частка дозволених компонентів становить 67%, 26% складу цієї ТМ припадає на компоненти, використання яких регламентується обмеженнями.

7% складу займають речовини, присутність яких потребує додаткового інформування споживача, починаючи з 2031 року, а з 2035 року – заборонена (Технічний регламент щодо безпечності хімічної продукції, 2024). Відмінною особливістю губної помади цієї ТМ є вміст переважно речовин синтетичного походження, в тому числі поліпропілену та поліетилену. Зазначені полімерні сполуки використовуються в губній помаді як загусники та для надання блиску й стійкості. В косметичній продукції вони перебувають у вигляді полімерних мікрочастинок (мікропластику). Ці речовини є інертними, не проникають крізь шкіру та є нетоксичними. Однак така форма полімерних частинок створює певне навантаження на екологічну систему, тому, згідно з Технічним регламентом щодо безпечності хімічної продукції, п. 9 (Кабінет Міністрів України, 2024, 23 липня), постачальники продукції, до складу якої входять синтетичні полімерні мікрочастинки, повинні зазначати в маркуванні твердження "Ця продукція містить мікропластик" або наносити інформаційну піктограму. Термін застосування цієї опції вступає в дію з 17 серпня 2031 р. До цього моменту вказане твердження може не вноситися до маркування косметичної продукції.

Що стосується вимог Технічного регламенту на косметичну продукцію (Кабінет Міністрів України, 2022, 20 січня), то в списку речовин, заборонених для використання в косметичній продукції, в позиції 633 додатку 2 зазначено про заборону використання "суміші кам'яновугільної смоли, поліетилену та поліпропілену, які отримані шляхом піролізу та які містять 0.005 % мас. в. бензопірену", що вказує на особливий спосіб отримання цих полімерних речовин, а саме їх вторинну переробку. Отже, застосування гранул чи суспензій поліпропілену та поліетилену в губних помадах, отриманих згідно з технологією полімеризації з нафтохімічної сировини, є безпечним для споживача.

Узагальнюючи результати товарознавчої оцінки щодо складу губних помад, слід вказати, що три із досліджуваних зразків (№ 1–3) – ТМ *Clinique*, ТМ *L'Oréal Paris*, ТМ *Maybelline New York* – виготовлені переважно на основі природної сировини: олій, восків та масел (а саме арганової олії, олії насіння кунжуту, каріте, ланолінової олії, соєвої олії, олії насіння рицини звичайної, олії кісточок абрикоса, олії білого лімнантесу), що є перспективною тенденцією у виробництві косметичної продукції. Губна помада ТМ *Patricia Ledo* виготовлена із застосуванням значного вмісту сировини синтетичного походження, склад якої є дозволеним щодо застосування в перехідний період запровадження Технічного регламенту на косметичну продукцію (Кабінет Міністрів України, 2022, 20 січня). Однак наявність мікропластику в складі цієї помади з 2031 року потребуватиме додаткового інформування споживача.

Окрему увагу в аспекті безпечності губних помад варто приділити барвнику *CI 42090*, який ідентифіковано у складі всіх досліджуваних зразків. Ця синтетична анілінова сполука характеризується високою стійкістю, проте її використання в губних помадах викликає

серйозні застереження через високу ймовірність перорального потрапляння (проковтування) в організм у процесі використання товару. На відміну від засобів для фарбування волосся, де контакт ініціюється суто з кератиною структурою та шкірою голови, губна помада є джерелом постійного надходження мікродоз барвника до шлунково-кишкового тракту. При систематичному споживанні CI 42090 може проявляти алергенну активність та негативно впливати на метаболічні процеси, що потребує контролю в засобах, які безпосередньо контактують зі слизовою оболонкою рота.

За органолептичною оцінкою товарознавчі дослідження губних помад продемонстрували, що зразки № 1 та № 2 мають високу покривну здатність та стійкість. Зразок № 4 характеризується низькою стійкістю, окрім того, його покриття не є гомогенним.

Загалом товарознавча оцінка губних помад на достатньо інформативному рівні дозволила оцінити їх безпечність та якість, враховуючи вимоги нормативних документів та Технічного регламенту на косметичну продукцію (Кабінет Міністрів України, 2022, 20 січня) в перехідний період. Встановлено відсутність у складі губних помад небезпечних інгредієнтів, досліджувані зразки характеризуються необхідною якістю за органолептичними показниками. З 17 серпня 2031 р. постачальники губних помад повинні будуть інформувати споживача про наявність мікропластику в їх складі.

Висновки

Індустрія губних помад є динамічною та швидкозростаючою галуззю, де ефективна класифікація та дослідження асортименту мають важливе значення. Губні помади класифікуються за призначенням на гігієнічні, декоративні та спеціальні, а також за такими ознаками, як склад (прості, стійкі, важкозмивні), візуальний ефект (матові, атласні (сатинові), глянцеві та перламутрові), консистенція (тверді (стік), рідкі/кремові) та клас (*Mass-market*, *Middle-market* і *Luxury*). Асортимент губних помад характеризується високою сегментацією, де лідирують декоративні засоби (68%). У розрізі стійкості переважають прості помади (46%), що поєднують комфорт із тривалістю дії до 5 годин. Найпопулярнішим візуальним ефектом є атласний (32%), а домінуючою формою випуску – твердий стік (56%). Такий розподіл підтверджує запит споживачів на універсальні продукти, що поєднують естетику, зручність та відповідність стандартам якості.

Встановлено, що в умовах перехідного періоду впровадження Технічного регламенту на косметичну продукцію (який триватиме до 3 серпня 2026 р.) ринок перебуває в стані функціонування паралельної дії двох регуляторних моделей на основі Технічного регламенту на косметичну продукцію, Закону України "Про загальну безпечність нехарчової продукції" та норм ДСТУ 4774:2007. Виявлено, що гармонізація українського законодавства з Регламентом ЄС № 1223/2009 та посилення

відповідальності виробників через систему нотифікації дозволить гарантувати високу якість продукції та забезпечить належний рівень захисту здоров'я споживачів відповідно до міжнародних стандартів.

Комплексний товарознавчий аналіз зразків губних помад виявив, що органолептичні властивості переважно відповідають очікуванням: усі зразки мали рівномірне забарвлення, властивий запах та задовільну покривну здатність, хоча стійкість варіювалася від високої (*Maybelline New York, L'Oréal Paris*) до низької (*Patricia Ledo, Clinique*). Аналіз маркування продемонстрував, що зразки міدل-маркету та люксового сегмента (*Maybelline New York, L'Oréal Paris, Clinique*) мали повне маркування, не містили жодного забороненого компонента (0%) і демонстрували високу безпечність, незважаючи на значну частку інгредієнтів, допустимих з обмеженнями. Зразок *Patricia Ledo* мав неповне маркування з відсутністю ключових даних про виробництво і термін придатності та містив полімерні речовини синтетичного походження (7%), наявність яких з 17 серпня 2031 року потребуватиме інформування споживача твердженням або піктограмою щодо присутності у складі косметичної продукції мікропластику.

Результати дослідження продемонстрували важливість наукової гіпотези про доцільність застосування товарознавчої оцінки губних помад у перехідний період впровадження вимог Технічного регламенту на косметичну продукцію для виявлення рівня безпечності їх складу.

Перспективними напрямками подальших досліджень вважаємо вивчення біорозкладних або природних замінників синтетичних полімерів у губних помадах, які забезпечують таку ж стійкість і текстуру, але є екологічно безпечними.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ / REFERENCES

BROCARD. (б. д.). <i>Губні помади</i> . https://www.brocard.ua/ua/category/pomada-4066 (дата звернення: січень 2026).	BROCARD. (n.d.). <i>Lipsticks</i> . https://www.brocard.ua/ua/category/pomada-4066 (date of access: January 2026).
EVA. (б. д.). <i>Косметика для губ</i> . https://eva.ua/ua/299-315/dlja-gub/ (дата звернення: січень 2026).	EVA. (n.d.). <i>Cosmetics for lips</i> . https://eva.ua/ua/299-315/dlja-gub/ (date of access: January 2026).
Kumar, A. (2025). Herbal cosmetics products overall a review. <i>Research Journal of Topical and Cosmetic Sciences</i> , 16(1), 55–66. https://rjtcsonline.com/AbstractView.aspx?PID=2025-16-1-10	
Nasni Naseri, R. N., & Mohd Esa, M. (2025). A review of makeup products, trends, and consumer behaviour. <i>International Journal of Research and Innovation in Social Science</i> , IX(1), 2077–2083. https://rsisinternational.org/journals/ijriss/Digital-Library/volume-9-issue-1/2077-2083.pdf	
Regulation (EC) № 1223/2009 of the European Parliament and of the Council of 30 November 2009 on cosmetic products (2009). https://ec.europa.eu/health/sites/health/files/endocrine_disruptors/docs/cosmetic_1223_2009_regulation_en.pdf	

ROZETKA. (б. д.). <i>Помада</i> . https://rozetka.com.ua/ua/pomada/c4658516/ (дата звернення: січень 2026).	ROZETKA. (n.d.). <i>Pomade</i> . https://rozetka.com.ua/ua/pomada/c4658516/ (date of access: January 2026).
Solanke, S., Gunjkar, V., & Bhosale, M. (2025). Formulation and Evaluation of Natural Lipstick from Delonix Regia. <i>International journal of scientific research and technology</i> , 2(5), 41–49. https://doi.org/10.5281/zenodo.15319688	
Sushmitha, V. (2024). Risk Behind the Glamour: Lipstick and its Health Impacts. <i>Journal of Quality in Health Care & Economics</i> , 7(2), 1–5. https://www.medwinpublishers.com/JQHE/risk-behind-the-glamour-lipstick-and-its-health-impacts.pdf	
Артюх, Т. М., Шаповалова, Н. П., & Некрасова, А. В. (2018). Оцінка якості губних помад на ринку України. <i>Товарознавчий вісник</i> , (11), 46–52. https://c-bulletin.com.ua/uk/journals/tom-9-1-2018	Artiukh, T. M., Shapovalova, N. P., & Nekrasova, A. V. (2018). Assessment of the quality of lipsticks on the Ukrainian market. <i>Commodity bulletin</i> , (11), 46–52. https://c-bulletin.com.ua/uk/journals/tom-9-1-2018
ДП "УкрНДНЦ". (2015). <i>Косметика. Належна виробнича практика (GMP). Настанови з належної виробничої практики</i> (DSTU EN ISO 22716:2015), ст. 28. https://online.budstandart.com/ua/catalog/document.html?id_doc=73831	SE "UkrNDNC". (2015). <i>Cosmetics – Good Manufacturing Practices (GMP) – Guidelines on Good Manufacturing Practices</i> (DSTU EN ISO 22716:2015), p. 28. https://online.budstandart.com/ua/catalog/document.html?id_doc=73831
ДСанПіН 2.2.9.027-99 "Державні санітарні правила і норми безпеки продукції парфумерно-косметичної промисловості" (1999). Міністерство охорони здоров'я України. https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0027588-99#Text	DSanPiN 2.2.9.027-99 "State sanitary rules and standards for the safety of perfume and cosmetic industry products" (1999). Ministry of Health of Ukraine. https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0027588-99#Text
ДСТУ 4774:2007 "Вироби косметичні для макіяжу на жировосковій основі. Загальні технічні умови" (2009). Технічний комітет стандартизації "Продукція парфумерно-косметичної промисловості". Нацстандарт України. https://www.ksv.biz.ua/GOST/DSTY_ALL/DSTY3/dsty_4774-2007.pdf	DSTU 4774:2007 "Cosmetic products for makeup on a fat-and-wax basis. General specifications" (2009). Technical Committee for Standardization "Products of the Perfumery and Cosmetics Industry." National Standard of Ukraine. https://www.ksv.biz.ua/GOST/DSTY_ALL/DSTY3/dsty_4774-2007.pdf
ДСТУ ISO 22715:2019 "Косметична продукція. Пакування та маркування" (ISO 22715:2006, IDT). (2019). ДП "УкрНДНЦ" (Міжнародна організація зі стандартизації). https://online.budstandart.com/ua/catalog/document.html?id_doc=82163	DSTU ISO 22715:2019 "Cosmetic products. Packaging and labeling" (ISO 22715:2006, IDT). (2019). SE "UkrNDNC" (International Organization for Standardization). Kyiv. https://online.budstandart.com/ua/catalog/document.html?id_doc=82163
Епіцентр К. (б. д.). <i>Помада зубна</i> . https://epicentrk.ua/ua/shop/pomada-gubnaya/ (дата звернення: січень 2026).	Epicentr K. (n.d.). <i>Lipstick</i> . https://epicentrk.ua/ua/shop/pomada-gubnaya/ (date of access: January 2026).
Закон України "Про загальну безпечність нехарчової продукції" № 2736-VI (2010). <i>Відомості Верховної Ради України</i> , (22), ст. 145. https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2736-17	Law of Ukraine "On General Non-Food Product Safety" No. 2736-VI (2010). <i>Bulletin of the Verkhovna Rada of Ukraine</i> , (22), Art. 145). https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2736-17
Закон України "Про захист прав споживачів". (1991). <i>Відомості Верховної Ради України</i> , (30), ст. 379. (Остання редакція від 24.12.2024). https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1023-12#Text	The Law of Ukraine "On Protection of Consumers' Rights." (1991). <i>Information of the Verkhovna Rada of Ukraine</i> , (30), art. 379. (Last revision as of 24.12.2024). https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1023-12#Text

Кабінет Міністрів України. (2022, 20 січня). Постанова Кабінету Міністрів України "Про затвердження Технічного регламенту на косметичну продукцію" № 65. <i>Урядовий кур'єр</i> , (32). https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/65-2021-%D0%BF#Text	Cabinet of Ministers of Ukraine. (2022, January 20). Resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine "On approval of the Technical Regulations on cosmetic products" No. 65. <i>Government Courier</i> , (32). https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/65-2021-%D0%BF#Text
Кабінет Міністрів України. (2024, 23 липня). Постанова Кабінету Міністрів України "Про затвердження Технічного регламенту щодо безпечності хімічної продукції" № 847. https://www.kmu.gov.ua/npas/pro-zatverdzhennia-tekhnichnoho-rehlamentu-shchodo-bezpechnosti-khimichnoi-s847230724	Cabinet of Ministers of Ukraine. (2024, July 23). Resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine "On approval of the Technical Regulation on the safety of chemical products" No. 847. https://www.kmu.gov.ua/npas/pro-zatverdzhennia-tekhnichnoho-rehlamentu-shchodo-bezpechnosti-khimichnoi-s847230724
Мережко, Н. В., Мокроусова, О. Р., Коптюх, Л. А., Коломієць, Т. М., Каравасв, Т. А., Осієвська, В. В., Глушкова, Т. Г., Михайлова, Г. М., Сіренко, С. О., Черняк, Л. В., Андрієвська, Л. В., Марчук, Н. Б., Калуга, Н. В., Шульга, О. С., Золотарьова, О. Г., Стретович, С. С. & Комаха, В. О. (2019). <i>Товарознавство (Т. 1). Непродовольчі товари</i> . Київський національний торговельно-економічний університет. https://ur.knute.edu.ua/handle/123456789/3047	Merezhko, N. V., Mokrousova, O. R., Koptiukh, L. A., Kolomiets, T. M., Karavaev, T. A., Osievskaya, V. V., Glushkova, T. G., Mykhailova, H. M., Sirenko, S. O., Cherniak, L. V., Andrievska, L. V., Marchuk, N. B., Kaluga, N. V., Shulha, O. S., Zolotaryova, O. H., Stretovych, S. S., & Komakha, V. O. (2019). <i>Commodity science (Vol. 1). Non-food products</i> . Kyiv National University of Trade and Economics. https://ur.knute.edu.ua/handle/123456789/3047
Немченко, А. С., Міщенко, В. І., Винник, О. В., Куриленко, Ю. Е., & Камалу, О. (2022). Аналіз основних тенденцій розвитку ринку органічних косметичних засобів на основі арганової олії. <i>Соціальна фармація в охороні здоров'я</i> , 8(1), 92–98. https://dspace.nuph.edu.ua/bitstream/123456789/27968/1/92-98%20%20%201-10-20220524.pdf	Nemchenko, A. S., Mishchenko, V. I., Vynnyk, O. V., Kurylenko, Yu. E., & Kamalu, O. (2022). Analysis of the main trends in the development of the organic cosmetics market based on argan oil. <i>Social Pharmacy in Health Care</i> , 8(1), 92–98. https://dspace.nuph.edu.ua/bitstream/123456789/27968/1/92-98%20%20%201-10-20220524.pdf
Передрій, О. І. (2022). Регламентация безпеки косметичних засобів в країнах ЄС та Україні. <i>Товарознавчий вісник</i> , 15(1), 252–263. https://c-bulletin.com.ua/web/uploads/pdf/Commodity_Bulletin_%E2%84%961_2022_Peredriy.pdf	Peredrii, O. I. (2022). Regulation of cosmetic product safety in the EU countries and Ukraine. <i>Commodity bulletin</i> , 15(1), 252–263. https://c-bulletin.com.ua/web/uploads/pdf/Commodity_Bulletin_%E2%84%961_2022_Peredriy.pdf

Конфлікт інтересів. Автори заявляють, що не мають фінансових чи нефінансових конфліктів інтересів щодо цієї публікації; не мають відносин із державними органами, комерційними або некомерційними організаціями, які могли б бути зацікавлені у поданні цієї точки зору. З огляду на те, що автори афілійовані з установою, яка є видавцем журналу, що може зумовити потенційний конфлікт або підозру в упередженості, остаточне рішення про публікацію цієї статті (включно з вибором рецензентів та редакторів) приймалося тими членами редколегії, які не пов'язані з цією установою.

Автори не отримували прямого фінансування для цього дослідження.

Жалдак, М., Полнога, В., & Мокроусова, О. (2026). Товарознавча оцінка губних помад. *Товарознавство. Технології. Інжиніринг*, 1(57), 82–105. [https://doi.org/10.31617/2.2026\(57\)05](https://doi.org/10.31617/2.2026(57)05)

Надійшла до редакції 09.01.2026.

Отримано після доопрацювання 10.02.2026.

Прийнято до друку 16.03.2026.

Публікація онлайн 24.06.2026.